

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

PORAST BROJA NELIKVIDNIH KOMPANIJA U CENTRALNOJ I ISTOČNOJ EVROPI

- Nakon pada broja stečajnih postupaka pokrenutih tokom 2020. godine, broj kompanija iz Centralne i Istočne Evrope koje su tokom 2021. godine postale nelikvidne je porastao i u većini zemalja gotovo dosegao vrednosti iz vremena pre pandemije.
- U sedam zemalja (Bugarska, Češka Republika, Mađarska, Litvanija, Poljska, Rumunija i Slovačka) je došlo do porasta broja nelikvidnih kompanija dok je pet zemalja zabeležilo pad tog broja (Hrvatska, Estonija, Letonija, Srbija i Slovenija).
- Očekuje se da će usled postepenog ukidanja mera finansijske podrške za prevazilaženje krize izazvane pandemijom COVID-a kao i posledica rusko-ukrajinskog sukoba broj nelikvidnih kompanija iz Centralne i Istočne Evrope porasti u narednim tromesečjima.

Beč, maj 2022. – Različite privredne okolnosti, zatim mere finansijske pomoći kao i promene u oblasti zakonodavstva su tokom poslednje dve godine uticale na kretanja u vezi sa nelikvidnošću na području Centralne i Istočne Evrope. Pandemija izazvana virusom COVID je na pomenutom području prouzrokovala pad privrednog rasta od 4%. Iako je tokom ovog perioda smanjenih privrednih aktivnosti broj nelikvidnih kompanija iz Centralne i Istočne Evrope opao, to je prevashodno bila posledica sveobuhvatnih mera finansijske pomoći koju su države uputila kako domaćinstvima tako i kompanijama. Po rečima Gžegoža Šeleviča, ekonomskog stručnjaka iz kompanije Coface za područje Centralne i Istočne Evrope "u 2021. godini na ovom području je zabeležen povećan privredni rast (5,5%), ali očekuje se da će ovaj zamah privrede u tekućoj godini jenjavati pri čemu će stopa privrednog rasta biti 3.2%. Sve zemlje Centralne i Istočne Evrope će verovatno osetiti kako direktne tako i indirektno posledice rusko-ukrajinskog sukoba. Baltičke zemlje su na putu da zabeleže najslabiju stopu privrednog rasta sve zbog svojih trgovinskih veza sa Rusijom."

Postepeno ukidanje mera pomoći zajedno sa svim trenutnim izazovima ekonomskog okruženja prouzrokuje rast broja nelikvidnih kompanija

Nakon pada broja nelikvidnih kompanija iz pomenutog regiona koji je usledio 2020. godine, broj stečajnih postupaka pokrenutih tokom 2021. se povećao i gotovo se vratio na vrednosti iz vremena pre pandemije. Ovaj nagli porast je bio očekivan, posebno ako se u obzir uzmu namere vlada država iz regiona da umanje razmere sredstava deljenih kroz mere finansijske pomoći. Ponderisana prosečna vrednost BDP-a dobijena po uzimanju u obzir dinamike nelikvidnosti privrede datih zemalja je ukazala na porast nelikvidnosti od 34.7% tokom 2021. u poređenju sa odgovarajućim vrednostima iz 2020. (+1.5% rasta ne računajući Poljsku u kojoj je porast ukupnog broja stečajnih postupaka uglavnom usledio kao posledica novih zakonskih procedura).

Sedam zemalja je u poređenju sa prethodnom godinom zabeležilo rast broja nelikvidnih kompanija (Bugarska, Češka Republika, Mađarska, Litvanija, Poljska, Rumunija i Slovačka), dok je taj broj u pet zemalja opao (Hrvatska, Estonija, Letonija, Srbija i Slovenija). U Poljskoj se broj stečajnih postupaka gotovo udvostručio što je u velikoj meri posledica uvećanog broja posebnih procedura sprovedenih sa ciljem da se pomogne kompanijama koje se suočavaju sa poteškoćama vezanim za likvidnost i prouzrokovanih pandemijom. Međutim, uprkos svemu navedenom, stopa nelikvidnosti privrede u Poljskoj t.j. udeo ukupnog broja stečajnih postupaka u ukupnom broju aktivnih kompanija je dosegao vrednost od 0.06%, što znači da je samo 6 kompanija od ukupno of 10.000 kompanija u Poljskoj bilo podvrgnuto raspoloživim zvaničnim procedurama.

Mnogo više stope nelikvidnosti su zabeležene u onim zemljama u kojima je pribegavanje merama stečajnog postupka popularnije. (+1,61% u Hrvatskoj i +3,31% u Srbiji).

Nelikvidnost u zemljama Centralne i Istočne Evrope

Total Insolvencies				Dynamics	Insolvency rate*
	2019	2020	2021	2020/2021	2021
Bulgaria	405	488	516	+5.74%	0.12%
Croatia	n.a.	5,445	5,101	-6.32%	1.61%
Czech Republic	1,081	978	1,035	+5.83%	0.20%
Estonia	264	330	268	-18.79%	0.11%
Hungary	5,187	4,053	4,359	+7.55%	0.22%
Latvia	590	388	268	-30.93%	0.18%
Lithuania	1,641	815	817	+0.25%	0.36%
Poland	1,019	1,040	2,054	+97.50%	0.06%
Romania	6,384	5,564	6 113	+9.87%	1.16%
Serbia	6,446	6,096	4,445	-27.08%	3.31%
Slovakia	445	330	388	+17.58%	0.14%
Slovenia	1,294	1,125	679	-39.64%	0.33%
CEE (GDP weighted average)				+34.7%	0.44%

* Share of insolvencies in the total number of active companies

Source: coface

Kao posledica globalnih ekonomskih prilika kompanije Centralne i Istočne Evrope su se tokom poslednje dve godine suočavale sa velikim brojem izazova. Privredni oporavak započet sredinom 2020. godine je bio brži od očekivanog i kao takav je prouzrokovao ogromnu potražnju, posebno od strane proizvodnog sektora. Cene energenata, prevoza zatim raznih metala kao i sirovina koje se koriste u proizvodnom procesu su naglo skočile. U nekim slučajevima nestašice sirovina su ograničile nivo proizvodnje. Najiočigledniji primer predstavljaju poluprovodnici, čija nestašica je dovela do smanjivanja broja radnih smena kao i do privremenih zatvaranja fabrika automobila različitih robnih marki. Uvećane cene energenata i goriva zajedno sa povećanim troškovima sirovina umanjile su dobit kompanija. Ova svetska kretanja su se odrazila i na kompanije iz Centralne i Istočne Evrope i to zbog činjenice da su one bile uključene u razne probleme povezane sa lancem snabdevanja kao i zbog jakih privrednih veza tog područja sa Zapadnom Evropom.

Iz jedne u drugu krizu

Iako pandemija virusa korone još uvek traje, javlja se i jedna druga nedaća koja pogađa privredu i kompanije sa ovog područja: opšta invazija Rusije na Ukrajinu se brzo odrazila na vrtoglavi rast cena energenata tim pre što snabdevanje Evrope naftom, prirodnim gasom i ugljem i dalje zavisi od uvoza iz Rusije. Osim toga, obe pomenute zemlje su veliki proizvođači i izvoznici poljoprivrednih proizvoda. Cene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda su uslovljene i cenama đubriva, koje su takođe skočile, a područje Centralne i Istočne Evrope zavisi od đubriva uvezenog iz Rusije i Belorusije. Osim toga, ratom prouzrokovane više cene metala kao i njihova nestašica su dodatno pogoršale prekide u lancu snabdevanja. Pomenuti faktori su doprineli dodatnom povećanju cena energenata i sirovina za kompanije, uključujući i one iz Centralne i Istočne Evrope. Povrh toga, opadanje kupovne moći stanovništva takođe predstavlja problem za njihove potencijalne klijente. Privreda zemalja iz Centralne i Istočne Evrope se suočava sa ubrzanim rastom inflacije uglavnom zbog viših cena energenata, ali i rastućim cenama prehrambenih proizvoda.

Rusija je i dalje važna trgovinska destinacija za zemlje iz Centralne i Istočne Evrope, naročito za baltičke zemlje. Ukupni iznos spoljnotrgovinske razmene koji je u 2021. godini Litvanija ostvarila sa Rusijom je u BDP-u te zemlje učestvovao sa 15,1%. Osim toga, ruska invazija na Ukrajinu je prouzrokovala humanitarnu krizu koj ostavlja i ekonomske posledice. Uprkos očekivanjima da

će zemlje Centralne i Istočne Evrope u 2022. godini zabeležiti niži stepen privrednog rasta u odnosu na vrednosti projektovane pre izbijanja sukoba, priliv ukrajinskih izbeglica bi mogao da omogući privredni rast tog područja bar na kratke staze.

“Uzimajući u obzir pomenute izazove, očekujemo da će broj nelikvidnih kompanija u narednim tromesečjima nastaviti da raste”, objašnjava Jaroslav Javorski, regionalni izvršni direktor kompanije Coface za Centralnu i Istočnu Evropu. “Posledice rusko-ukrajinskog sukoba će ubrzati ovaj rast, posebno ako se uzme u obzir da je malo verovatno da će države sprovoditi sveobuhvatne programe finansijske pomoći svojim kompanijama, kao što je to bio slučaj za vreme zaključavanja tokom pandemije virusa korona.”

KONTAKT OSOBE ZA MEDIJE

COFACE ODNOSI SA JAVNOŠĆU

Verena Schwarz: +43 1 515 54-540 – verena.schwarz@coface.com

Corentin Henry: +33 (0)1 49 02 23 94 – Corentin.henry@coface.com

COFACE: FOR TRADE

Kao kompanija sa preko 75 godina iskustva i najrasprostranjenijom mrežom, Coface predstavlja vodeće društvo za osiguranje trgovinskih kredita i slične specijalizovane usluge, u koje spadaju otkup dugovanja, naplata dugovanja, osiguranje poslovanja u inostranstvu, izdavanje garancija i pružanje usluga u vezi sa poslovnim informacijama. Stručnjaci iz kompanije Coface pomno prate svetske ekonomske trendove pomažući približno 50,000 klijenata u 100 zemalja sveta da pokrenu uspešno i dinamično poslovanje koje se neprestano razvija. Koristeći znanja i savete dobijene od Coface-a, ove kompanije mogu donositi utemeljene odluke. Coface pomaže rukovodiocima kompanija pri donošenju kreditnih odluka. Usluge i rešenja koje Grupa obezbeđuje jačaju sposobnost kompanija da vrše prodaju, pružajući im pouzdane informacije i tako ih štiteći od rizika neplaćanja kako na domaćem tako i na svetskom tržištu. Kompanija Coface je u 2021. god. zapošljavala približno 4,538 ljudi i zabeležila promet u vrednosti od 1,57 milijarde evra.